

**Відповіді до завдань II етапу
Всеукраїнської учнівської олімпіади з правознавства
2021-2022 навчального року**

9 клас

Завдання I

Дайте визначення поняттям:

- держава;
- функції держави;
- державний лад;
- права людини;
- юридичний факт;
- галузь права.

Відповіді:

- держава – це особлива організація політичної влади в соціально неоднорідному суспільстві, за допомогою якої забезпечується його цілісність і безпека та здійснюється керівництво і управління суспільними справами;
- функції держави – головні напрями і види діяльності держави, обумовлені її завданнями і цілями й такі, що характеризують її сутність;
- державний лад – це система відносин, які виникають на основі норм, закріплених у Конституції, конституційних законах і діяльності органів, що складаються у процесі формування держави і місцевого самоврядування;
- права людини – це можливості, що необхідні людині для існування й розвитку;
- юридичний факт – конкретні життєві обставини, з якими норма права пов'язує виникнення, зміну чи припинення визначених правовідносин;
- галузь права – сукупність правових норм (приписів) інститутів права, що регулюють певну сферу суспільних відносин у межах конкретного предмета, і методу правового регулювання з урахуванням принципів і завдань такого регулювання.

Кількість балів: 12 б.

Завдання II

1. Особливостями правових норм є те, що:

Вони виникають, коли формується держава; їх встановлює або санкціонує держава; виражають волю панівної частини суспільства; утворюють внутрішню узгоджену систему; формулюють правила поведінки у вигляді прав і обов'язків; формально визначені й мають чіткі форми зовнішнього вираження.

2. Правовідносини поділяють:

за галузевою ознакою Конституційні, сімейні, трудові, цивільні, фінансові тощо.

За кількісним складом суб'єктів: прості (між двома) і складні (між трьома і більша суб'єктами);

За строком дії: короткострокові (купля-продаж, проїзд у громадському транспорті) і довгострокові (перебування у шлюбі, членство у громадській організації).

3. Основними ознаками правових відносин є те, що:

Є видом суспільних відносин; виникають на основі норм права; мають як мінімум дві сторони, які пов'язані взаємними юридичними правами й обов'язками, що виникають за настання юридичних фактів; носять вольовий характер (значна частина правовідносин виникає, змінюється, припиняється за волею їх суб'єктів) тощо.

4. Визначте, хто є суб'єктами, що є об'єктом і у чому полягає зміст правовідносин у поданій ситуації.

Громадянин Сивенький уклав угоду із головою правління садівничого товариства «Сокіл» громадянином Лісовим про те, що Сивенький упродовж двох днів скосить усю траву на узбіччях доріг у межах садівничого товариства. За це він має отримати 300 гривень.

Відповідь: суб'єкти правових відносин – учасники правових відносин, що мають суб'єктивні права та юридичні обов'язки.

Суб'єкти – громадянин Сивенький (фізична особа), садівниче товариство «Сокіл» (юридична особа) в особі громадянина Лісового.

Об'єкти правових відносин – це реальне благо, з приводу якого суб'єкти вступають у правовідносини.

Об'єктом є – трава на узбіччі доріг у межах садівничого товариства «Сокіл».

Юридичний зміст правовідносин – це можливість певних дій уповноваженої особи, а також необхідність певних дій або необхідність утриматися від певних дій зобов'язальної особи.

Зміст правовідносин – скошити траву, отримати гроші у розмірі 300 грн.

Кількість балів: 12 б.

Завдання III

Поява норми права відображала високий рівень індивідуальної свідомості й культурного розвитку людини, її здатність порівнювати умови і результати своєї поведінки. Також правова норма, будучи чітко вираженим правилом поведінки, має свою структуру:



1. Дайте визначення поняттю норма права.

Норма права – правило поведінки загального характеру, прийняте органом держави, яке має загальнообов'язкову силу й передбачає відповідальність перед державою у разі його порушення.

2. Визначте структуру правової норми у наведених прикладах.

А) Якщо продавець оформлює договір куплі-продажу, то він зобов'язаний при оформленні договору попередити про недоліки товару, інакше до нього застосовуватимуться засоби впливу, спрямовані на захист прав покупця.

Відповідь: гіпотеза – продавець оформлює договір куплі-продажу.

Диспозиція – він зобов'язаний при оформленні договору попередити про недоліки товару.

Санкція – інакше до нього застосовуватимуться засоби впливу

Б) Неповнолітнього, який уперше вчинив злочин невеликої тяжкості може бути звільнено від покарання (*гіпотеза*), якщо буде визнано, що внаслідок щирого розкаяння та подальшої бездоганної поведінки він на момент постановлення вироку не потребує застосування покарання (*диспозиція*). У цих випадках суд застосовує примусові заходи виховного характеру (*санкція*).

1) *Застереження*;

2) *обмеження дозвілля і встановлення особливих вимог до поведінки неповнолітнього*;

3) *передача неповнолітнього під нагляд батьків чи осіб, які їх замінюють, чи під нагляд педагогічного або трудового колективу за його згодою, а також окремих громадян на їхнє прохання*;

4) *покладення на неповнолітнього, який досяг п'ятнадцятирічного віку і має майно, кошти або заробіток, обов'язку відшкодування заподіяних майнових збитків*;

5) *направлення неповнолітнього до спеціальної навчально-виховної установи для дітей і підлітків до його виправлення, але на строк, що не перевищує трьох років. Умови перебування в цих установах неповнолітніх та порядок їх залишення визначаються законом*.

3. До неповнолітнього може бути застосовано кілька примусових заходів виховного характеру, що передбачені у частині другій цієї статті. Тривалість заходів виховного характеру, передбачених у пунктах 2 та 3 частини другої цієї статті, встановлюється судом, який їх призначає.

4. Суд може також визнати за необхідне призначити неповнолітньому вихователя в порядку, передбаченому законом.

3. Наведіть власний приклад і визначте структуру правової норми.

У випадку проїзду перехрестя доріг на червоний сигнал світлофора (*гіпотеза*) на водія наклали штраф (*диспозиція*) у розмірі 30 неоподаткованих мінімумів доходів громадян (*санкція*).

Кількість балів: 12 б.

Завдання IV

Будь-який відступ від норм, що прийняті в суспільстві, зустрічає явний чи прихований осуд. Особа, яка здійснила аморальний вчинок, засуджується людьми. Будь-яке правопорушення передбачає певну юридичну відповідальність. Що таке юридична відповідальність? Назвіть її види, підстави та юридичні наслідки.

Вид відповідальності	Підстави застосування	Юридичні наслідки

Орієнтовна відповідь:

Вид відповідальності	Підстави застосування	Юридичні наслідки
Конституційна	За порушення норм Конституції, суб'єктами можуть бути службові особи, органи держави, громадяни	Відставка посадових осіб чи всього державного органу; визнання неконституційними актів законодавства
Адміністративна	За адміністративні правопорушення	Штраф, позбавлення спеціальних прав (права

		<i>водіння автомобіля), адміністративний арешт, конфіскація знарядь правопорушення тощо</i>
<i>Цивільно-правова</i>	<i>Настає у випадку вчинення цивільно-правових проступків</i>	<i>Відшкодування заподіяної шкоди, сплата штрафу, пені тощо</i>
<i>Кримінальна</i>	<i>Настає за вчинення злочинів, перелік яких закріплено ККУ</i>	<i>Довічне позбавлення волі, позбавлення волі на певний строк, арешт, виправні роботи, штраф тощо</i>
<i>Дисциплінарна</i>	<i>Накладається за порушення дисципліни:</i>	<i>Догана або звільнення з роботи</i>
<i>Матеріальна</i>	<i>Застосовується за шкоду заподіяну своєму підприємству</i>	<i>Полягає у відшкодуванні заподіяних збитків</i>

Кількість балів: 12 б.

Завдання V

Мовою документів.

Дайте короткі відповіді на запитання, відповідно до Закону України «Про громадянство України».

1. Назвіть основні принципи законодавства про громадянство України?

Законодавство України про громадянство ґрунтується на таких принципах (стаття 2. Принципи законодавства України про громадянство):

- *єдиного громадянства;*
- *запобігання виникненню випадків безгромадянства;*
- *неможливості позбавлення громадянина України громадянства України;*
- *визнання прав громадянина України на зміну громадянства;*
- *рівності перед законом України незалежно від підстав, порядку і моменту ними громадянства України;*
- *збереження громадянства України незалежно від місця проживання громадянина України.*

Юридична ситуація.

А) Ірина народилася в Італії, її мати є громадянкою України, батько – громадянин Італії. Чи може вона бути громадянкою України?

Відповідь: мати – українка, батько – іноземець, дитина народилася – за кордоном, громадянство дитини – громадянство України

Кількість балів: 16 б.

Загальна кількість балів

64 б.